

Aspectenbedrijf: vernieuwend, grootschalig en internationaal

Alice Booij, freelance journaliste

Een serrestal, rubber op de roosters, een lange rij 'blauwe bakken' en vier automatische melksystemen. De ingrediënten voor modern onderzoek zijn aanwezig op het Aspectenbedrijf dat volgend voorjaar in gebruik genomen wordt. Een vooruitblik met de betrokkenen die 'conform praktijk' te werk zijn gegaan.

46 meter breed en 116 meter lang. Dit formaat stal verrijst er momenteel op de Waiboerhoeve: het nieuwe Aspectenbedrijf. In het voorjaar van 2004 lopen er 400 koeien en wordt er 4 miljoen kilo melkquotum volgemolken. Het onderzoek –op onderdelen en details oftewel aspecten– vormt natuurlijk het hart van het melkveebedrijf. Bedrijfsleider Jaap Gielen en 'meedenker' Peter Jan ten Haken kunnen amper wachten op het moment dat ze met hun ambitieuze onderzoeksplannen kunnen starten. 'We willen efficiënt en innovatief zijn en een grote aantrekkingskracht uitoefenen op het bedrijfsleven', vertelt Jaap die aangeeft dat dankzij de samenvoeging van de verschillende onderzoeksinstituten de mogelijkheid kwam voor de nieuwbouw. 't Gen, het oude Hoorn (beide van het ID) en het voermelkbedrijf (Praktijkonderzoek) zullen straks opgaan in het nieuwe melkveebedrijf. De koeien en de mensen zijn er dus al.'

Grootschalig

Met een omvang van 400 koeien zijn de onderzoekers zeer content. Een representatieve groep met nieuwmelkte koeien is

Jaap Gielen:
"Met dit bedrijf sluiten we in alle opzichten nauw aan bij de praktijk."

snel en gemakkelijk uit zo'n grote koppel te selecteren. 'Bovendien spelen we met deze omvang in op de landelijke trend naar groter', voegt Peter Jan, assistent bedrijfsleider op Praktijkcentrum Cranendonck toe. Door zijn ervaring met grootschalige melkveehouderijen (zie kader) is hij betrokken bij de invulling van het Aspectenbedrijf. 'Een logische indeling en korte looplijnen zorgen ervoor dat er goedkoop geproduceerd kan worden', voegt hij toe terwijl Jaap voorrekenet dat de bouwkosten zo'n € 4000,- per koe bedragen. 'Net als op een normaal bedrijf moeten we de operationele kosten gewoon weer terug verdienen.'

De stal bestaat uit verschillende afdelingen. Voeronderzoek met onder andere individueel voeren vindt plaats in het D-gedeelte dat daarvoor is uitgerust met de bekende 'blauwe bakken'. De voergangen met deze in onderzoekstermen bekend staande 'Ric-stations' bevinden zich aan de buitenkant van de stal terwijl er op de centrale gang ook nog gelegenheid is tot 'gewoon' voeren. 'Voor het geval we de bakken niet gebruiken', licht Peter Jan de indeling toe waarbij hij aanvult dat er naast de 120 melkkoeien ook een koppel jongvee en droogstaande koeien op deze afdeling zal lopen. De buitenkant van de stal zal er behoorlijk gangbaar uitzien, voorspelt Jaap. 'Alleen de 12 voersilo's voor de stal geven aan dat we een bijzonder bedrijf zijn.' Open zijwanden, windbreekgaas en boven de D-afdeling hangt een gewoon zadeldak met golf- en lichtplaten. Ook de roostervloer en de boxen zijn gangbaar uitgevoerd. 'Zoals iedereen dat nu zou bouwen. Hiermee sluiten we dus nauw aan bij de praktijk.'

Serredak en verschillende vloeren

Vernieuwende elementen in de huisvesting zijn te vinden bij de A- en B-afdeling. Hier zullen de koeien onder een serredak staan, wat te vergelijken is met een tunnelkas maar dan voor koeien. Verschillende typen folies zullen blootgesteld worden aan onderzoek. 'We bekijken natuurlijk hoe de duurzaamheid van zo'n bovenbouw is', licht Jaap toe. 'Het materiaal is veel lichter, de bouwkosten zijn lager maar gaat het ook lang genoeg mee?', verwoordt hij de vragen die in de praktijk leven. Daarnaast zijn er vier verschillende typen vloeren te vinden: een traditionele roostervloer, roosters met rubber, een dichte vloer met rubber en een geprofileerde vloer. 'We zullen de

systemen niet testen, maar vergelijken', benadrukt Jaap die ook aangeeft dat er in de hele stal mestschuiven aangebracht zullen worden.

De uitvoering van de boxen en de boxbedekking zal op de A- en B- afdeling wel standaard zijn. 'Dit houden we uniform zodat het niet verstoring werkt op het andere onderzoek.' Maar Jaap sluit niet uit dat er in de toekomst toch ruimte is voor andere ligsystemen. 'Over vijf jaar kunnen de keuzes wel weer anders zijn. Het onderzoek vraagt en wij draaien', luidt het motto.

Vier robots

Het melken zal in het A- en B- gedeelte plaatsvinden door een automatisch melksysteem. Een Lely. 'We hadden al twee robots en we wilden in verband met efficiëntie en onderhoud wel hetzelfde merk erbij hebben.' Als bijkomend voordeel noemt Peter Jan de bekendheid met het systeem. 'We hebben enorm veel data nodig. Dan is het noodzakelijk dat het verzamelen van de data vlekkeloos werkt.' Vrijwillig koevoer, voorraadvoeding met een gemengd rantsoen, maar ook de mogelijkheden voor beweiding vormen de uitgangspunten. Het rantsoen bevat gras, maïs, lucerne, GPS, gedorst hooi aangevuld met enkelvoudige krachtvoerders. 'Conform de grote bedrijven in de praktijk.'

Op het Aspectenbedrijf is echter ook nog een traditioneel melksysteem te vinden. De koeien op de D- afdeling worden gemolken in een 2 x 5 open tandem. 'Voor voedingsonderzoek hebben we een regelmatig melkinterval nodig', luidt de door Jaap gegeven verklaring. 'Bovendien is er nog vraag naar diergericht onderzoek op het gebied van melkwinning. In een tandem is bijvoorbeeld de speenconditie goed te controleren zonder dat het de voortgang van het melken teveel belemmert.'

30 manuren per koe

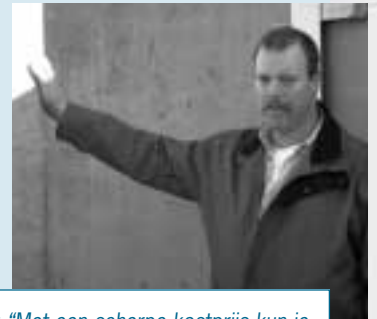
Op het nieuwe bedrijf zullen zo'n zes medewerkers zich bezighouden met het management van de koeien. Additionele arbeid voor onderzoek is nog niet meegenomen in deze arbeidsbezetting, licht Jaap toe. 'We rekenen voor het gangbare werk op 30 manuren per koe per jaar.' Het betekent dat iedere medewerker zo'n 650.000 liter melk voor zijn rekening neemt. 'Conform de praktijk', klinkt het wederom uit de monden van Jaap en Peter Jan. 'We willen ons zoveel mogelijk spiegelen aan de melkveebedrijven in Nederland én internationaal, want met deze omvang kijken we daar ook naar', lichten ze toe terwijl ze de kanttekening plaatsen in het onderzoek juist niet te streven naar het bekende. 'Hoe onbekender en risicovoller ze doen, hoe liever wij het hebben. Dat is voor het onderzoek juist weer heel interessant.'

'Nederland kiest voor optimale grootte'

Grotere bedrijven kunnen goedkoper produceren, weet Peter Jan ten Haken uit eigen ervaring in binnen- en buitenland. In Portugal was hij manager op een bedrijf met 350 melkkoeien en ook in Duitsland deed hij ervaring op met grote koppels vee. 'Die trend naar groter zet zich ook in Nederland door, maar wij streven naar optimaal in plaats van maximaal. De arbeid is te duur om onbeperkt door te groeien en bovendien vind je geen oppervlakten grond van bijvoorbeeld 1200 hectare bij elkaar.' Hij geeft wel aan dat de familiebedrijven met 400.000 kilo melk zich over deze ontwikkeling niet teveel zorgen moeten maken. 'Met een scherpe kostprijs kun je ook op een gemiddeld bedrijf nog prima verdienen. Goed managen is altijd belangrijk. Eén misstap op een groot bedrijf betekent ook meteen heel veel geld verliezen.'

Hij roemt wel de onderhandelingspositie die bij grote bedrijven een stuk beter is. 'In Nederland speelt dat niet zo, maar als je in Portugal met 3 miljoen kilo melk bij de zuivelfabriek komt kun je een melkprijs afdwingen die 5 tot 9 eurocenten hoger ligt.' Dat veehouders argwanend naar de productiekraft van de grootschalige buitenlandse melkveebedrijven kijken vindt hij logisch. 'We raken als exporterend land natuurlijk wel markt kwijt aan deze producenten. Maar aan de andere kant ontstaat er in het oosten van Europa een enorm afzetgebied. Daar liggen voor ons weer kansen.'

Peter Jan ten Haken: "Met een scherpe kostprijs kun je ook op een gemiddeld bedrijf nog prima verdienen. Goed managen is altijd belangrijk"

